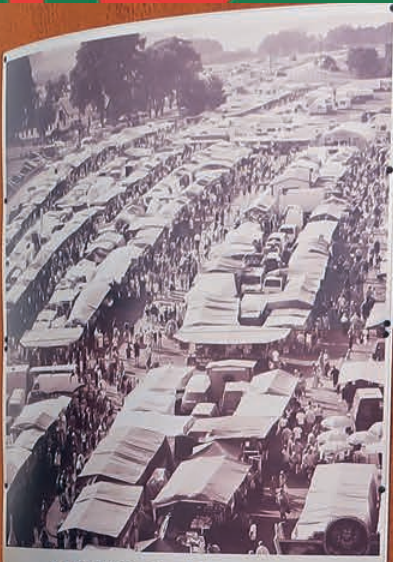

É Romani Glinda

Den romska spegeln

KIVIKS MARKNAD
Kivik fick sina marknadsrättigheter av danske kung Christian IV år 1622. I samband med detta fick marknaden i Ravlunda lämna över sina rättigheter till Kivik. Men handeln i Kivik har anor som går längre tillbaka till till före medeltiden. Marknadshandel var strikt reglerad och det var utmärkt som helgdagar i almanackor. Praktiken under 1600- och 1700-talen.

Romska minnesmärken invigs i Skåne

internationella Romerdagen firades på många håll i landet

Den romska ledaren

Kära läsare så var den Internationella romadagen över. Dagen firades på många ställen runt om i Sverige, både med dans och god mat. I en del städer hade man bjudit in lokalpolitiker och andra viktiga myndigheter, för att bland annat berätta om romers situation runt om i världen. Vi liksom tidigare år, delade samma dag ut ERG:s hederspris till de två juristerna från Civil Rights Defenders John Stauffer och Johanna Westeson för deras arbete med att dra staten inför rätta om Skånepolisens register på över 4000 romer i två rättegångar. Vi vann dem bägge och staten betalade ut skadestånd till alla romer i registret, troligen det största skadestånd i Sveriges historia. Westeson arbetar nu mera hos Svenska Amnesty. (Se artikel)

För oss på É Romani Glinda, står just nu 5 folk festival i dörröppningen. Vi samlar de fem nationella minoriteterna med start i Skarpnäcks kulturhus den 6 juni som är Sveriges nationaldag. Den 27 juni och den 4 juli är vi i Kungsträdgården. På alla ställen har vi sedan tidigare slagit upp det stora minoritetstältet där vi har samlat information om de fem nationella minoriteterna. 15 musikband kommer att medverka under dessa tre dagar. Vi fixar kaffe med dopp, popcorn och ballonger till de yngsta. Kom och gratis prova på de olika minoritetsdanserna och varför inte bjuda upp mig till en dans. Jo nog är det mycket att stå i när det gäller 5 Folk festivalen, men det är det värt. Syftet med festivalen är ju att synliggöra de fem nationella minoriteterna, det är fortfarande många som inte kan räkna upp namnen på de olika grupperna trots att det har passerat 18 år sedan starten av minoritetsstatusens intåg.

Det är många rapporter om romer som lämnas inför maj månad. Stockholm stad som är en av de fem utvecklingskommunerna har lämnat i sin delrapport, man väntar på remissvaren innan de hamnar i riksdagen. Likaså är det med Länsstyrelsen i Stockholm som nyss presenterade sin rapport

om romsk inkludering.

Snart kommer den andra boken av fyra, om Barnen på Tanto. Den är inlämnad till tryckeriet och kommer i slutet av maj.

Dess för innan kommer boken ”Romska liv och boplatser”, se annonsen.

Apropå böcker så har vi tagit fram ett tiotal böcker skrivna på romska och svenska. Tyvärr är det problem att få dem sålda genom ”bokinfo” där alla böcker ska registreras för försäljning. I skrivandes stund har vi fått meddelat att våra romska titlar måste översättas till Svenska. För de kan inte hantera böcker på romska som annat språk. Tillexempel måste titeln till Vušariájka ánde Rinkeby översättas i till Askungen i Rinkeby med tilläggs text skriven på romska.

Det blir ju problem då det redan finns en bok som heter Askungen i Rinkeby på svenska. Det är inte alla bibliotekarier som är observanta och ser att det är två skilda böcker skrivna på olika språk och med olika ISBN nummer. Samma med Pettsonböckerna. Pettson račarél ánde céra, där ska det stå Pettson tältar /på romska. Samma med Pannkakstårtan som heter Blinéngi torta /ska det stå på romska. Det känns mycket konstigt att vi inte ska kunna lansera våra romska böcker med originaltitlar. På BTJ: hemsida kan vi se att man kan beställa böcker på andra språk. Där finns en hel radda med böcker skrivna på andra språk. Man har sagt att det är en teknikalitet som måste lösas och vi väntar spánt på att hitta en lösning för detta problem. Inte undra på att romsk litteratur inte är någon storsäljare när vi måste göra om titlarna. Böckerna är i första hand skrivna på romska sen översatta till svenska där av en romska titel. Ta bara Barnen på Tanto som egentligen heter Le gláti po Tanto. På BTJ:s hemsida där kan man i alla fall klicka sig fram till böcker skrivna på nationella minoritetsspråk. Men vi får vänta tills i mitten på maj och se om vi kan ha löst detta problem. Tjo flöjt, ha en sjön sommar

Fred Taikon

É Romani Glinda

Egnahemsvägen 58
141 37 Huddinge

Telefon:

+46 (0)8-779 40 31
+46 (0)70-712 39 91

E-mail: info@romaniglinda.se

Webadress: www.romaniglinda.se

Postgiro: 19 54 82-5

Ansvarig utgivare
och chefredaktör: Fred Taikon

Redaktion:

Rosario Ali Taikon, Bengt O Björklund,
Veronika Portik, Mia Taikon och Gertrude Nilsson Björklund

Tipsa oss

Vi tar gärna emot material till tidningen, samt tips om olika evenemang på samtliga romanédialekter, antingen via vanlig post eller via e-posten: mia@romaniglinda.se

Vår bidragsgivare
Statens Kulturråd

Tryck: Carlshamns tryckeri
ISSN 1651-3258

Missa inte!

6 Den 8 april bjöds det på mat i Skarpnäcks kulturhus.

30 Gamla bilder berättar om en resa hem till Rosa Taikon för över tio år sedan.

14 Invigning av romska minnesmärken i Skåne.

18 Kvinno-konferens i Täby.

I detta nummer kan du läsa om

DEBATT

4 Hans Caldaras skriver om de hemlösa romerna på våra gator. Han ger röst åt en romsk man som han har träffat.

ÉRG TAR EN LATTE MED

5 Rosána Millon som berättar lite om sitt liv.

INTERNATIONELLA ROMERDAGEN

6 I år firades internationella Romerdagen på många platser runt om i Sverige och i världen

ROMSK FEEDBACK

10 Länsstyrelsen i Stockholm kallade till möte inför den nya rapporten. Man ville ha feedback inför kommande arbete.

UTSTÄLLNING

12 Soraya Post invigde utställningen Miranda i Bryssel.

ROMSK LÄRARE PRISAS

13 Den finsk-romska läraren Tuula Åkerlund fick hederspris i Finland för sitt arbete med romska.

SKÅNSKA MINNESMÄRKEN

14 Fem platser där romer har bott har fått vackra monument. Bland andra Kiviks marknad

KVINNOKONFERENS

18 I Täby samlades många romska kvinnor på konferens.

SORAYA POST

22 Tackar för priset från tidningen The Parliament Magazine.

UTSTÄLLNING I JORDBRO

22 På biblioteket i jordbro invigdes en miniutställning.

RIKC FYLLER 9 ÅR

24 Romskt informations- och kunskapscenter i Malmö firade med öppet hus.

MALMÖ INFORMERAR

26 Den här gången handlar det om vad Romska ungdomsförbundet håller på med.

DANIELS DAG

8 Boksläpp i Rinkeby.

GAMLA BILDER BERÄTTAR

30 Om ett besök hemma hos den folkära silversmeden och aktivisten Rosa Taikon .

”En röst som finns bland oss, men ändå inte...

Förr hade maktapparaten en strukturell strategi för att svenska romer inte skulle inkluderas i samhället. Regeringsrepresentanter kunde långt in på 1960-talet offentligt uttala: ”Det går ingen nöd på zigenarna i Sverige eftersom det ligger i deras natur att bo i tält och i husvagnar”. En uppfattning som delades av många som beskyllde romerna för sitt utanförskap.

Det som skedde då sker än idag. Men nu gäller det desperata EU-medborgare som hoppas på en utsträckt hand, en hand som vissa partier nu i valtider använder som valfläsk är de propagerar för att kriminalisera och undanröja! Politiker som offentligt basunerar ut att de inte lägger en slant i muggen med argument som att ”tiggarna stör ordningen och får folk att må dåligt.”

Tänk på den blinde i Bibeln, han som satt utanför Jerikos murar och tiggde. Han ansågs påträngande och irriterande och förbipasserande bespottade honom och ropade aggressivt åt honom vara tyst eller försvinna. Det har gått tvåtusen år sedan dess, nödställda som skapar förargelse eftersom de väcker obehag, och visst känns det igen.

Jag vill här citera en röst som finns bland oss, men ändå inte!

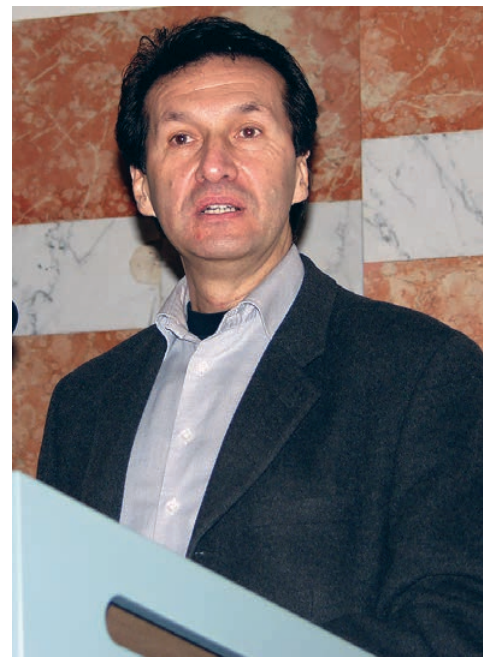
”I mitt bröst bor det bara bekymmer. För mig finns ingen framtid. Den finns inte ens i morgon, utan den är här och nu. Därför kommer jag sitta här så länge jag behöver för att mina barn inte ska få samma helvete som jag. Fattigdomen och eländet gör ont, människors likgiltighet och illvilja gör ont, men det som gör mest ont är att man avhumaniserar mig. Dagligen utsätts jag för olika former av trakasserier, som närmanden av kvinnor och män i alla åldrar som tafsar på mig och erbjuder

mig pengar för att följa med dom hem... Jag kan inte ropa på hjälp för jag skäms, och be polisen om skydd är det inte tal om, snarare tvärtom, eftersom det finns poliser som inte verkar ha något annat för sig än att jaga mig som villebråd från platsen där jag periodvis sitter. Jag har etablerat god samsam med butikspersonalen och med kunder, som visar omtanke, vilket är en tröst i all förtvivlan.

Men hotet att gripas av polis kvarstår, som en kväll i vintras då man bryskt drog in mig i en piketbil, där en landsmaninna i tjugooårsåldern satt, panikslagen och gråtandes. Jag själv var livrädd, men försökte trösta kvinnan, varpå en av poliserna med hotfull näve röt åt mig att hålla tyst och i demonstrativ ilska slängde mitt ID-kort och min plånbok på golvet. Efter cirka tjugo minuters färd stannade de plötsligt och lämpade av mig. Kvinnan behöll de och for vidare... Jag var vilsen, det var mörkt och jag saknade SL-kort, i timmar irrade jag mig till fots mot city. Jag frös och var skräckslagen för att åter igen hamna i polisens våld.”

Rösten som uttalar sin rädsla och ångest tillhör en fyrtioårig man. Han kommer från Rumänien. Han har tre barn i tonåren. Han berättar stolt att de går i skolan. Själv är han analfabet och har inga möjligheter att försörja sin familj i hemlandet. Där räknas han inte. Varje morgon ringer han hem på sin gamla Nokia, som han fått av en vänlig själ, för att se till så att barnen kommer iväg till skolan. Familjen har han inte sett sedan flera månader tillbaka, men telefonen lindrar den värsta smärtan av saknad.

”Det är det pris jag får betala för att mina barn ska få äta sig mätta, ha rena

kläder på kroppen så att de kan gå i skolan. Om antiziganismen inte funnits i mitt hemland, hade jag naturligtvis inte suttit här och varit en måltavla för människors ondska, de som spottar på mig, hytter med näven och som anklagar mig för att vara i händerna på organiserad brottslighet. Aldrig skulle jag utsätta mig för allt lidande och alla förödmjukelser som tär på kropp och själ för att andra ska sko sig på mig, även om jag så skulle riskera mina barns liv. De som verkligen utnyttjar mig är politiker som hotar med att frånta mig min enda chans att hålla mig och min familj i liv. Jag fasar för den dagen då jag inte längre kan föda mina barn, ha råd med ved till kaminen så att de inte fryser ihjäl! Men tack och lov finns det människor som har hjärta och som bidrar med en slant, sina barns uttjänta kläder och skor, som jag kan skicka hem. Människor som ser mig som den människa jag är.”

Hans Calderas

ÉRG TAR EN LATTE MED:

Rosana Millon

Under vår senaste resa till Malmö träffade vi fyra generationer i familjen Millon. Äldst är Singoalla, sedan kommer Rosana följt av Youbrinka och hennes femåriga son Espen. Här berättar Rosana Millon lite om sitt liv och sin uppväxt.

Text och foto: Fred Taikon

Rosana är född 1962. Hon är svensk rom och känner sig relativt inkluderad, berättar hon när vi träffar henne över en kopp kaffe i Malmö.

Rosana har arbetat med många olika saker så som tolk, hemspråklärare och barnskötare. Hon har även arbetat som bilhandlare, spådam och deltagit i det romska föreningslivet.

– Min barndom har varit väl dramatisk kan jag tycka så här i efterhand.

Jag tror inte mina föräldrar hade så mycket tid för mig när jag går tillbaka i minnet. Det fanns ingen bra uppfostran som det här med att borsta tänderna, nattlinnet var inte där. Det fanns inga sådana regler. Det var mycket moral och det fick inte förekomma någon skam.

Rosana bodde i hus med mina föräldrar när hon var liten.

– Så man kan inte skylla på det. Jag märkte detta då jag fick min egen dotter, då blev det mer påtagligt att så skulle det vara. Jag var väldigt mån om att se till att hon skulle få allt det jag inte hade som barn och vuxen.

Rosana tog ansvar för sitt liv då hon vid 15-16 år och började jobba.

– Jag var nog ganska rebellisk och gick min egen väg, därför tror jag att jag lyckats lite mer än andra. Men det

betyder inte at jag inte kan hålla på min identitet och de traditioner som finns.

För Rosana ligger språket främst för vad som är tradition.

– Jag är rädd att språket försvinner, man märker det mer och mer. I min familj och i min släkt är maten viktigt och då är det hönan som ligger på topp. Men det finns myckket annat gott här i världen som jag gärna lagar till och äter

Allt du inte visste om

Rosana Millon

Vilken bok ligger på nattduksbordet?

En italiensk bok som heter Den som stannar, den som går av Elena Ferrante.

Ser du upp till någon?

Jag såg upp till min storebror Peter som lämnade oss för tolv år sedan.

Vilken film såg du senast?

När solen lyser som bäst en fransk film.

Vilken är din favoritmaträtt?

Det är absolut höna.

När var du på semester senast?

Jag har nyligen varit i Florens.

Där köpte jag mig ett par tangoskor.

Gillar du sport?

Jag gjorde det då min bror levde.

Vilken är din bästa sida?

Folk upplever nog mig som en svår människa, jag är inte så social av mig.

Har du några dåliga sidor?

Ja jag är väldigt dömande och kritiserar ofta.

Bengt O Björklund läser motiveringarna till årets hederspristagare Johanna Westeson och John Stauffer. ÉRG:s Mia Taikon och Rosario Ali delade ut priserna .

Internationella Romerdagen 2018

Årets firande av den Internationella Romerdagen i Skarpnäcks kulturhus blev en familjefest med sång och musik, dans och mycket god mat.

Årets hederspris tilldelades organisationen Civil Rights Defenders och de två juristerna som drev fallet om Skånepolisens romerregistret i Tingsrätten och Hovrätten, John Stauffer och Johanna Westeson.

Text: Bengt O Björklund **Foto:** ERG

Teatern på Skarpnäcks kulturhus var fullsatt när firandet av Internationella romerdagen började. När det var dags för Fred Taikon att köra igång sitt bildspel med gamla foton var det många som var intresserade. Hansi Friberg var en av de som kände igen personerna på bilderna och berättade gärna vilka de var.

De två virtuoserna Witt Mihaj och Jacob Lacy Silberstein hoppade med jämna mellanrum in på scenen och spelade och sjöng. Witt är Lacys morbror och de kommer från en släkt av underhållare med en historia som går bakåt i flera hundra år. De har bland annat spelat på La Scala i Milano och på Olympia i Paris.

Gregor Dufunia Kwiek är processledare i Haninge kommun med fokus på

romsk inkludering. Haninge är en av fem utvecklingskommuner.

– Vill ni ha bostäder, frågade han publiken som svarade ja. Det är därför vi arbetar för er.

Han tog upp problemet med att många romer fortfarande döljer sin etniska identitet.

– Men det börjar hända bra saker nu.

Anna Mannikoff från Länsstyrelsen informerade lite om Länsstyrelsens roll i den tjugoföråriga satsningen på romsk inkludering.

– Det gäller att vara uthållig och arbeta långsiktigt, sammanfattade hon det hela.

Fred Taikon underströk att den 8 april firas numera i många länder runt om i världen.

John Stauffer är chefsjurist på Civil

Rights Defenders. Johanna Westeson var när stämningen av staten togs upp i Tingsrätten anställd som jurist på samma organisation. Bägge lade ner mängder av tid på att förbereda och driva fallet med Skånepolisens etniska register på över 4000 romer i Sverige. Deras arbete ledde till att domstolarna dömde till romernas fördel och justitiekanslern bestämde att alla de 4 000 romerna skulle ha rätt till de 30 000 kronor i skadestånd som utdömts.

Efter att hedersprisen delats ut fick Johanna ordet.

– När man som jurist arbetar med mänskliga rättigheter arbetar man konstant i motvind. Men det är principen om vattnet som urholkar stenen som gäller. Man måste ha tålamod. Det var otroligt meningsfullt för oss att arbeta med den här stämningen av staten. Det var på liv och död och jag är så tacksam för att jag har varit med på den här resan. Men det är ni som stämde staten som ska tackas. Vi jurister var aldrig hotade. Det var ni som gjorde det stora arbetet. Det var ni som vågade kliva fram och stämna staten.

Ovan: Anna Mannikoff

Under: Gregor Dufunia Kwiek

Ovan th: Rosmarie hissar flaggan till musik av Wiča och Lacy.

Under th: Massor av god mat!

Även den andra pristagaren John Stauffer fick ordet.

– Jag känner mig hedrad. Det var mycket känslomässigt när domen kom, men jag känner mig ännu mer rörd idag. Det var en lång process, särskilt för er som var drabbade. För mig och Johanna var det ett stort uppdrag och ett stort ansvar. Det var spännande också och resultatet gjorde det hela värt resan. Men det finns fler viktiga frågor. Vi behövs! Ni behövs!

Kvällen fortsatte med mer musik och dans ??? och massor av god mat.

8 april i Malmö

Återigen firades den internationella Romerdagen den 8 april med enorm uppbackning från Malmös romer när Romska Kulturcentret i Malmö arrangerade aktiviteter till dagens ära på Moriska Paviljongen. På grund av renovering i Folkets Park fick arrangementet flytta inomhus istället för som traditionen i flera år bjudit på utomhus. Men det avskräckte inte de cirka 2 000 besökare som deltog under hela dagens många uppträdanden. Under dagen uppnåddes nästan 20 grader plus utomhus i Malmö och inomhus var det minst det dubbla.

Text: Martin Kaldaras **Foto:** Robert Vävström

Moriskans största lokal var proppfull och stolar och bord tog snabbt slut, folk trängdes i entrén och i alla vrår för att få en blick över scenen.

Dagen inleddes med att Erland Kaldaras hälsade alla välkomna och presenterade programmet och konferencier för dagen var Monica Caldaras samt Dusan Marinkovic. Marian Wydow från RIKC höll ett kort tal om strategin för romsk inkludering.

Marek, lokal känd artist fick inleda programmet och han sjöng den romska nationalsången Gelem, gelem.

Programmet hade en röd tråd där arrangörerna först ville visa de allra yngsta artisterna, ungdomar och sedan vuxna etablerade artister på scenen.

Ett nytt uppträdande för i år var den lilla flickan med stort hjärta för flamenco, Naomi Lund, endast 7 år gammal, men redan en flitig resande och uppträdande artist i Norden. Efter Naomi följde romska barnartister som visade på musik, sång och danstalanger. Nytt för i år var även en romsk modevisning där kläder från hela Europa visades upp på catwalken.

Samtliga barn och ungdomar som uppträtt tilldelades speciella diplom som romska talanger för sina engagemang och sin kraft att driva den romska kulturen i så unga år.

De etablerade artisterna Marek, Patrycja & Gipsy, Tati Nika samt Gitanas uppträdande fick många ur

publiken att dansa till de svängiga tonerna.

Eftersom arrangementet i år genomfördes inomhus kunde Romska Kulturcentret i Malmö inte bjuda på grillat kött som tidigare år. Istället dukades ett enormt buffébord fram med massor av läckerheter som speglade Malmös romska mångfald.

Arrangörerna är mer än nöjda med årets firande av den Internationella Romerdagen den 8 april och vill tacka alla besökare, artister, medverkande och samarbetspartners Folkets Park och Moriska Paviljongen för ett fantastiskt arrangemang.

8 april i Helsingborg

I Helsingborg firades den Internationella Romerdagen i Dunkers kulturhus med ett späckat program fullt av musik, mat, dans och tal. Moderator för dagen var Elvis Stan. Huvudtalare var Stefano Kuzicov.

Text: Bengt O Björklund

Efter att flaggan hissats och den romska hymnen Gelem gelem sjungits inleddes firandet med att Maria Winberg Nordström, kommunalråd i Helsingborgs stad, sade några väl valda ord.

Stefano Kuzicov, Processledare för romsk inkludering talade om varför vi firar Internationella Romerdagen.

– Det är viktigt att uppmärksamma dagen som firas och uppmärksammas av romer i hela världen.

Han talade om romer som nation, om när romska organisationer bildades och romers rättigheter. Han berättade även om när International Romani Union, IRU, höll sin första kongress i London 1971 då flaggan, hymnen och datumet för firandet fastslogs.

– Det var då FN erkände romer som en nation, ett folkslag och romer började slå sig samman för att slåss för sina mänskliga rättigheter. Viktiga symboler togs fram. Vi gick från att vara en etnisk grupp, till att bli en nationell minoritet här i Sverige och en nation som finns i hela världen.

Stefano menar att nu blir romerna för första gången stolta för sitt ursprung och sin romska identitet.

– Begreppet zigenare togs bort och ersattes av dagens rom, som betyder människa, som vi romer kallar oss, men det tog över 30 år till innan begreppet började användas i Sverige.

Förändringarna i Sverige började år 2000 då romerna blev en nationell minoritet. Det är under de sista 18 åren som det börjat hända något positivt, menar Stefano. Romerna får rätt till sin kultur, sitt språk, till läromedel och undervisning i sitt modersmål

– Anledningen att vi firar dagen är att de mål och förväntningar som sattes upp 1971 fortfarande gäller idag i Sverige och många andra länder. Det är inte mycket

som har förändrats. Romer är fortfarande diskriminerade, förföljda, marginaliserade. Romer lever i utanförskap i många länder i EU där det finns en stor antiziganism, med djupa rötter i historien. Därför är det viktigt att fira dagen och visa att romer finns i Europa och i världen.

Romer har inget land men har rätt att vistas i Europa där romer ska betraktas som en folkgrupp med tillgång till samma rättigheter som alla andra.

Stefano menar att IRU idag bevakar romers rättigheter och agerar och reagerar när det händer något eller när romer blir utsatta och diskriminerade.

– IRU är idag erkänt av FN och är som många andra icke-statliga organisationer och aktörer medlem i ECOSOC- EKONOMISKA OCH SOCIALA RÅDET.

Rådet är ett av FN:s huvudorgan som

behandlar frågor om människors ekonomiska, sociala och kulturella villkor. De ska samordna arbetet inom de olika fackorganen och underorganen.

– I Sverige har vi bildat en förening som heter Romani Krisi IRU som är ett kontrollorgan och ska agera om någon i organisationen gör sig skyldig till något omoraliskt eller oetisk eller medvetet skadar organisationen.

Idag arbetar Stefano som processledare för romsk inkludering på AMF.

– Vi var en av de fem pilotkommunerna och vi fortsätter arbetet med våra brobyggare, föreningar och vårt romaråd. Vi har gjort framsteg inom skola, arbete, social omsorg och hälsa. Arbetet är långt ifrån klart. Vi har fortfarande mycket att göra inom alla områden. Vi behöver ha fortsatt stöd från staden och våra politiker för att kunna fortsätta med vårt arbete om vi verkligen menar allvar med strategin och det långsiktiga målet att ”den rom som fyller 20 år 2032 ska ha samma möjligheter som en icke-rom”, avslutade Stefano.

Stefano Kuzicov

Romer på plats hos Länsstyrelsen.

Romer ger feedback till Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Stockholm samlade i mars ett antal romska företrädare för att få feedback med utgångspunkt i den nya lägesrapport som kommit. Många romska företrädare

Text: 'Bengt O Björklund **Foto:** ERG

Pilar Reyes från Länsstyrelsen berättade att syftet med dagen var att få ta del av mötesdeltagarnas synpunkter på Länsstyrelsens bedömningar och förslag i årsrapporten om romsk inkludering för arbetet under 2017. Länsstyrelsen hade skickat ett utkast av rapporten innan mötet.

Anna Mannikoff, utvecklingsledare på Länsstyrelsen och samordnare för arbetet med romsk inkludering, presenterade Länsstyrelsens bedömningar och förslag. Därefter fick deltagarna diskutera dessa i grupper, de som vill uppmuntras att skriva ner sina kommentarer och förslag. Sedan följde en diskussion där samtliga grupper kunde redogöra för sina synpunkter.

Dags att få med fler kommuner i arbetet

Flera deltagare ansåg att man behöver

arbeta mer för att utveckla arbetet och implementera de metoder som har fungerat i nuvarande utvecklingskommuner och andra kommuner som har ett aktivt arbete med romsk inkludering, innan insatser görs för att fler kommuner ska inkluderas i utvecklingsarbetet. Det behövs mer resurser till det pågående arbetet.

Krävande skapa legitimitet

Kommunernas sätt att styra och ta ansvar för arbetet var en fråga som deltagarna tog upp. De tryckte på att det behövs en politisk förankring i kommunerna, som kan ställa krav på organisationen. Politiska beslut och ställningstaganden behöver tydliggöra att arbetet ska vara långsiktigt och pågå många år framöver.

Okunskapen om lagen om nationella minoriteter, fördomar och förutfattade meningar påverkar möjligheten att få genomslag och komma vidare i arbetet.

Att ta in dessa frågor i utbildning för nyanställda är ett sätt att sprida kunskap som prövas i utvecklingskommuner.

Stöd och information om romsk inkludering efterfrågades i större utsträckning från Länsstyrelsen.

Långsiktigt arbete med relationer

Några mötesdeltagare ansåg att man behöver hitta andra, nya strukturer för romers delaktighet och inflytande. Delaktigheten behöver komma in tidigare i beslutsprocesserna. En erfarenhet var dock att när romer inkluderas i processen och börjar framföra kritiska synpunkter mot kommunal verksamhet, börjar de backa och konflikter kan börja uppstå.

Brobyggare behöver mandat, tid och resurser att få utveckla sina metoder och arbetssätt. Kommuner behöver planera anställningar och organisering av arbetet utifrån detta.

Några uppgivna deltagare uttryckte besvikelse över hur arbetet utvecklats, ”man använder romer för att assimilera andra romer”. Några ifrågasatte kommuners vilja till en långsiktig förändring och att verkligen inkludera romer i arbetet

Den här dagen blev Pilar Reyes sista dag på jobbet!

Anna Mannikoff

Civila samhället nyckelaktörer

Det påpekades att bidragens storlek inte är i paritet med de kostnader som finns för att ha ett aktivt föreningsarbete. Det framfördes också önskemål om att romer ska få vara med och påverka inom vilka områden det ska finnas bidrag. MUCF ger nu bidrag till hälsoprojekt, men det kanske finns andra områden som är viktiga?

Romerna tog också upp andra kriterier som MUCF tagit fram för ansökan till bidrag till hälsoprojekt, som man uppfat-

tar är försvårande (till exempel att bidraget inte får gå till ersättning för projektledning)

Verksamhetsområden där arbetet behöver intensifieras

Kultur och språk lyftes upp som ett verksamhetsområde där kommunerna behöver utveckla sitt arbete.

En erfarenhet var att de inte vet hur de ska arbeta, och att det därför behövs både ”piska och morot”.

Uppföljningar

En återkommande diskussion på mötet var hur insatser följs upp och hur man kan ”mäta effekter” och se vad som har varit framgångsrikt. Många deltagare tog upp att det behövs en ”kritisk rannsakan” av vilka arbetsmetoder som har varit framgångsrika.

Fungerande metoder bör spridas till de kommuner som arbetar för romsk inkludering, för att effektivisera arbetet.

Arbetet går vidare.

Med språket som vapen

På sin rundresa i romska hem runt om i Sverige kom turen den här gången till Malmö.

På Romskt kulturcentrum i Malmö berättade Fred Taikon om det romska språket, om den romska bokgivningningen och vad som finns till buds idag.

Text och foto: Bengt O Björklund

Det var många nyfikna barn som samlats i RKC:s lokaler i Malmö för att ta del av vad Fred Taikon hade att säga. Det handlade om det romska språket, främst då ur ett kelderäs perspektiv, den språkgrupp Fred själv tillhör.

– Barnen deltog med liv och lust och började läsa ur böckerna som jag hade med mig.

Böckerna som Fred hade med sig fick barnen behålla.

Soraya Post under invigningen tillsammans med Veijo Baltzar och Nina Castén.

Miranda – en utställning

Den 20 mars visades utställningen *Miranda - den Romska förintelsen i EU-parlamentet i Bryssel*. Utställningen representerar det romska folkets överlevnadsberättelse och har producerats av Drom ry under ledning av den finsk-romska författaren och kulturrådet Veijo Baltzar. Veijo Baltzar intervjuade slovakisk-romska Miranda som överlevde förintelsen och inspirerades av hennes berättelse vilket ledde till den här utställningen.

Text: Soraya Post **foto:** Zeynep Karasin

Utställningen *Miranda* lyfter på ett flerdimensionellt sätt fram Europas närhistoria ur romernas synvinkel och även problematiken kring rasism, förföljelse och etniska relationer. På samma gång berättar utställningen om såväl romernas uthållighet, kreativitet och rika livsåskådning som deras livskraftiga kultur och nuvarande situation. Berättelser och upplevelser från både Finlands och andra europeiska länders historia presenteras. Romer var den näst största gruppen som dödades av nazisterna under Förintelsen i koncentrationslägren i Europa; omkring 500 000 – 1 miljon romer dödades av nazisterna. Tyvärr har erkännandet av den Romska Förintelsen tagit tid. Det var först 1982, då förbundskansler Helmut

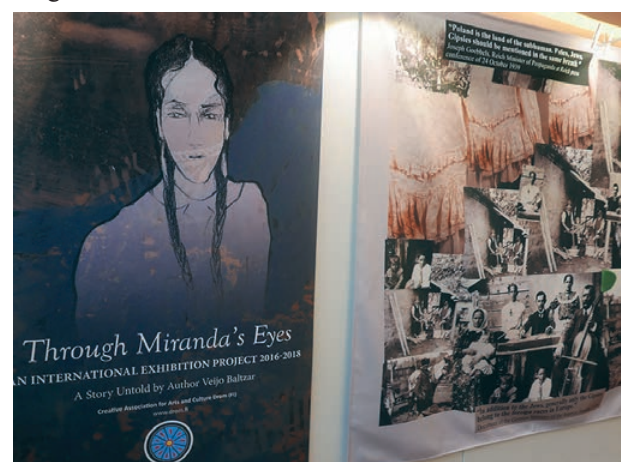
Schmidt, i dåvarande Västtyskland, erkände att nazistregimen hade förföljt och begått folkmord mot romer.

I stället för att fokusera på offrens lidande riktar utställningen in sig på åtgärder som vidtogs under andra världskriget.

Den civiliserade världen uppmärksammas, den värld som inte visste, såg eller hörde vad som pågick, men som trots allt stiftade lagar och regler som ledde till det folkmord på romer som pågick under andra världskriget. Berättelserna har placerats på utställningens centrala element, dvs. på tyger som hängts upp på

klädstretch. Där berättas det om romernas vandring och om möten mellan civilisationer.

Utställningen har visats i flera städer i Finland sedan våren 2011 och år 2017 började utställningen sin världsturné. Den kommer att visas i 20 städer inom EU. Utställningen och eventet i EU-parlamentet anordnades av den finska ledamoten Liisa Jaakonsaari. Jag var inbjuden till ceremonin och höll även ett kort tal där jag betonade hur viktigt det är att vi bekämpar antisemitism, antiziganism, rasism och andra former av intolerans tillsammans - vi kan inte låta hatet dominera Europa igen.

Romsk lärare prisas i Finland

Tuula Åkerlund har tilldelats ett hederspris för sitt arbete som lärare i romska 2018. Det är Utbildningsstyrelsen som för tredje gången delar ut priset. Valet gjordes utifrån förslag från allmänheten. Hederspriset delades ut den 6 april vid ett seminarium i anknötning till Internationella Romerdagen.

Text: Bengt O Björklund

Foto: Utbildningsstyrelsen/Stella Lausamo

Urvalskriterierna bakom Tuulas utmärkelse var hennes intresse och förmåga att inspirera samt hennes mångsidiga förtjänster inom utvecklandet av det romska språket. Förutom sitt undervisningsarbete har Tuula Åkerlund också utvecklat läromedel på romska och verkat som översättare och tolk. Nu är Tuula Åkerlund verksamhetsledare för Romano Missio.

Hederspriset delades ut för första gången år 2010. Då gick det till Henry Hedman, en universitetslärare i romska. Samtidigt tilldelades Juhani Valentin ett hedersom-

nämmande för fängelseundervisning i romska. År 2016 gavs hederspriset till Helena Blomérus för undervisningsarbete i den grundläggande utbildningen och ett hedersomnämmande gavs till Armas Hagert för arbete inom den grundläggande utbildningen, romska sommarskolor och språkurser.

Hederspriset för lärare i romska 2018 delades ut den 6 april på ett seminarium vid Utbildningsstyrelsen i anknötning till Internationella Romerdagen. Erkännandet

delades ut av riksdagsledamot Aila Paloniemi, ordförande för styrgruppen för Utbildningsstyrelsens team för romska befolkningens utbildning samt av Leena Nissilä, undervisningsråd och enhetschef vid Utbildningsstyrelsen. Utbildningsstyrelsen i Finland utvecklar utbildningen för romer och främjar det romska språket och kulturen.

Boksläpp med samtal och musik av det romska bandet **Trio Hjiłosko Drom**

Onsdag 16 maj, 17.30–20.00

I Barockhallen på **Statens Historiska museum**
Narvavägen 13-17

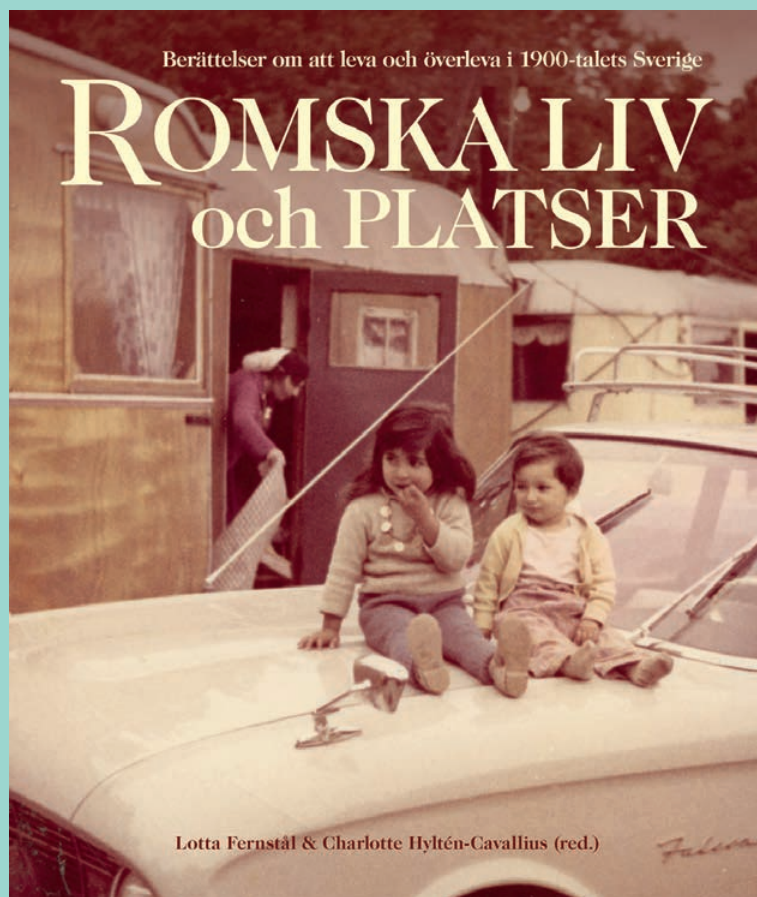
Nu släpper **Stockholmia – forskning och förlag** Romska liv och platser. Berättelser om att leva och överleva i 1900-talets Sverige.

Obs! Begränsat antal platser, anmäl dig på www.historiska.se

Inbjudna gäster: Fred Taikon, Sabrina Taikon, Allan Demeter, Marianne Demeter och Domino Kai.

Under kvällen bjuder vi på ett glas dryck med tilltugg. Fri entré. Varmt välkommen!

Läs mer om boken på www.stockholmia.stockholm.se

Regionmuseets chef Anna Hansen talar.

Romska platser är utmärkta i Skåne

Sedan 2016 bedriver Regionmuseet Kristianstad tillsammans med Romska Kulturcentret i Malmö projektet Romska platser. Det hela syftar till att synliggöra några av de platser där romer har funnits och satt sin prägel på den lokala historien. Tillsammans vill centret och museet levandegöra en immateriell del av kulturarvet, kopplat till landskapet. Fem minnesmärken har rest på fem olika platser runt om i Skåne. Under invigningsdagen den 26 april åkte inbjudna gäster runt i en buss och invigde monumenten.

Text: Bengt O Björklund **Foto:** ÉRG

Det var en buss fylld av förväntansfulla romer och tjänstemän från bland annat Regionmuseet Kristianstad, Länsstyrelsen och kulturrådet som lämnade Malmö. Första anhalten var Kiviks marknad, en stor öppen plats vid havet där romer hållit till både under själva marknadsdagen och andra dagar.

Monumenten eller minnesmärkena har olika teman utifrån platsens betydelse och på de specialdesignade skyltarna berättas om livet i lägren, om de många mötena med majoritetsbefolkningen, om hur man försörjde sig och inte minst om den romska kulturen. Monumentet på Kivik berättade om marknaden.

Den stora invigningen skedde på

Kiviks marknad. Det blåste kallt från havet. Som tur var bjöds det på hett kaffe

eller te och Bokoli, ett romskt bröd med pepparstarkt fläsk i.

Regionmuseets chef Anna Hansen klippte tillsammans med Erland Kaldaras från det romska kulturcentret i Malmö bandet runt det gyllene monumentet. Den kände dragspelaren Lelo Nika jr spelade. Sedan avlöste talarna varandra. Först ut var Landshövding Anneli Hulthén.

– Det är två år sedan vi började samla in alla önskemål från er romer. I era berättelser har vi sökt mönster för att skapa teman som sedan ligger till grund

Mikael Demtri, Erland Kaldaras, Anneli Hulthén och Maria Ward

Nika Lelo JR underhöll under heola resan.

Landshövding Anneli Hulthén

för de skyltar som vi har rest. Många av er var ju unga när ni reste till dessa områden och minns inte allt så vi har talat med lokalbefolkningen också och vi har samlat in foton som nu finns på skyltarna.

Anneli menar att en vanlig platt skylt ville man inte ha utan redan från början talade man om en gammaldags cylinderformad annonsplata.

– Vi ville att man ska kunna gå runt den och mötas.

Skyltarna är gjorda i plåt.

Fred Taikon berättade att man även i Stockholm ska märka ut de platser där romer har bott.

– Idag skriver vi historia och jag hoppas att andra kommuner i landet reser minnesmärken på de platser dit romer ofta har kommit.

Maria Ward, ordförande för Region Skånes kulturnämnd sade några ord.

– Det har varit ett spännande projekt med många olika delar. Det är början på en syn att romer har spelat en viktig roll i vår historia. Jag hoppas att de som kommer hit läser texterna och tittar på bilderna.

Detta är en av Sveriges äldsta marknadsplatser.

– Här har det hänt otroligt mycket genom åren. Vi i majoritetssamhället måste kunna säga "Vi gjorde fel".

Hon menar att kulturen är oerhört viktig.

– Vi jobbar lokalt, regionalt och nationellt och den romska historien är en del av den svenska historien. Detta är viktigt för våra barn.

Torkel Edenborg är mannen som formgivet pelarna.

– Det har varit en lång resa.

Siste man ut var Erland Kaldaras.

– Tack alla för att ni har kommit. Tack ni som har gjort detta möjligt. Jag hoppas att fler följer i våra spår och reser fler monument.

Sedan var det dags för bussen att åka vidare till S:t Olof där monumentet stod i ett avlagset hörn omgivet av träd.

Elisabeth Ekstam är museipedagog på regionsmuseet.

– De fem platserna är mycket olika och skiljer sig markant från varandra. Här är temat ett annat möte mellan romer och majoritetsbefolkningen på plats.

Hon berättar om Josef Daikon som bott där.

Henrik heter markägaren som gett sin

Erland Kaldaras, Anneli Hulthén, Elisabeth Ekstam, Helene Stalin Åkesson och Torkel Edenborg.

Markägaren Henrik berättade om gamla tider.

tillåtelse till resandet av monumentet.

– Jag är glad att jag blev tillfrågad. Jag är mycket intresserad av historia. Min mormor har berättat att när det var fest på Kronovalls slott, som hon och morfar ägde, bjöd man in de romska barnen.

Han berättade om romer som förtennade mjölkkanor.

Nästa anhalt var Degeberga. Här står Monumentet lite ödslig på en gräsmatta med en skola i bakgrunden. Elisabeth Ekstam berättade om romer som bott här: Kalle Tomto Columbus, Kent och Gullan och så Grevinnan förstås.

Inger Tuveesson, en äldre dam, klev

fram och började berätta om gamla tider.

– Jag är född en halvmil härifrån och jag såg romerna komma varje år. Jag kommer ihåg Kalle Columbus och deras son Eskil. Mina föräldrar sa alltid att alla var lika värda. Min mor var så imponerad av hur rent de hade det i lägret.

I bussen på väg mot Arkelstorp där det fjärde monumentet står berättar Singoalla Millon om hur det kunde vara när det begav sig.

– Min mamma fick säckar av mjölnaren som hon klippte upp och sydde tält av, men vi blev ju alltid blöta när det regnade in genom säckväven.

När bussen stanna ti S:t Olof tramoade Singoalla fel och fick sitta i rullstol resten av resan.

Men innan Arkelstorp for bussen iväg in mot Kristianstad och regionsmuseet där alla blev bjudna på lunch.

Framför monumentet i Arkelstorp berättade Helene Stalin Åkesson.

– Här har det bott romer runt om i landskapet och i närliggande samhällen.

Mikael Demetri berättade att bönderna här var snälla.

– Vi fick potatis och ägg av dem, men så fick vi hjälpa till förstås- Singoalla Milton pekade.

– Vi bodde där bakom bageriet.

Helene fortsatte.

– Här har vi haft inspirationsträffar

En kramgo pelare!

Solen sken i Arkelstorp.

Det blev livat värre under resan! Här dansar Youbrinka Millon och Angelina Demetri Taikon.

Inger Tuveesson

med de lokalt boende och hembygdsföreningen. Det har varit mycket positivt.

Så var det då dags för Bromölla, den sista stationen på resan. När vi kom fram började det regna. Monumentet står i glänta omgiven av skog på tre sidor. Elisabeth började tala medan de som hade paraplyer hastigt fällde upp dem.

– Här känner man att det har bott romer.

Mikael avbröt henne.

– Jag var här med far och mor och lägret låg precis här vid vägen. Det var kallt på hösten när vi var här med vagnar och tält.

Singoalla berättade en historia om hur föräldrarna till Olof, mannen som senare blev hennes man, ansökte om hennes hand i Göteborg, om hur föräldrarna blev rädda och mer eller mindre gömde sig här i lägret i Bromölla. Här fanns det också en ung man med ett gott öga för den vackra 19-åriga Singoalla och han

bokade en träff med henne på ett kafé. På vägen dit ser Singoalla en bil hon känner igen. Den tillhör Olof. Han ber henne komma in och sätta sig vilket hon gör. Sedan åker han iväg med henne och resten är historia.

– Mina föräldrar hade sagt till polisen att jag hade tagit deras guldmynt så de stoppade oss. Men när de inte hittade några guldmynt, jag hade inte tagit dem, så lät de oss fortsätta.

Det sista monumentet på resan stod i Bromölla.

Sissela Nordling Blanco, Angelina Dimiter Taikon, Ann-Margrethe Livh, Diana Nyman och Rosita Grönfors.

Romska kvinnor kan

I slutet av mars i år var det dags för International Roma Women's Conference att dra igång på Scandic hotell i Täby. Arrangemanget gjordes i samarbete med Stockholms stad. Dagen innehöll även ett möte för International Romani Union IRU, eller närmare bestämt IRU Women's Lobby Congress. Initiativtagare till konferensen var Rosita Grönfors, ordförande i Resande och Rom Kvinnoforum.

Text: Bengt O Björklund **Foto:** ÉRG

Rosita Grönfors har i många år kämpat för utsatta romska kvinnors situation, främst i Stockholm där hennes organisation driver en kvinnojour. Men hon är även engagerad i IRU:s arbete med kvinnofrågor.

Dagens konferens hade Domino Kai som moderator och dagens första talare, Ann-Margrethe Livh (v), bostads- och demokratiborgarråd i Stockholm, fick äran att inviga konferensen.

– Jag känner mig hedrad att få vara här, sade hon Det är många här som jag känner igen.

– Romerna måste bli en självklar del av det svenska samhället. Idag är rasisterna mer framträdande, men jag är tacksam att jag fått arbeta med så många starka romska företrädare i Stockholm. Det behövs en stark kraft som kan slåss för romernas rättigheter. Det viktiga är att ni själva tar makten och ställer krav på politiken.

Domino underströk att om romerna själva inte lyfter frågan är det ingen annan som gör det.

Sissela Nordling Blanco (fi) är ordförande i Mänskliga rättighetsrådet i Stockholm.

– Jag tillhör en urbefolkning som utsatts för samma diskriminering som ni har. Som ursprungsbefolkning i Peru får man inte heller något arbete om en klär sig traditionellt.

I juni ska en ny strategi för romsk inkludering i Stockholm vara klar.

– Den kommer att fokusera på utbildning, arbete, sociala rättigheter och rätten till sin kultur. I fokus har vi även barns och kvinnors rättigheter. Men det är ni romer som bäst vet vad staden ska jobba med.

Domino Kai menade att vi ska vara stolta över att Stockholm har ett råd för mänskliga rättigheter.

– Det är det inte många städer som har. Sedan var det dags för initiativtagaren själv, Rosita Grönfors att tala.

– Sedan jag startade min organisation 2003 har jag arbetat för att förbättra den romska kvinnans situation och situationen idag är alarmerande. Deras ärenden faller ofta mellan stolarna.

Hon berättar om ett fall där en bostadslös romsk kvinna som söker hjälp tas till missbrukarenheten och placeras på ett boende för narkomaner. Kvinnan använder inga droger. På boendet blir hon rånad. Nästa hem vill inte släppa in henne.

– Hon är fortfarande bostadslös.

Rosita menar att mycket har blivit bättre men att det finns många mörka baksidor.

– Det är viktigt lyfta den romska kvinnans situation, Vi är starka men kommunikationen måste vara ömsesidig. Om inte samhället öppnar dörren för oss romer blir det för mycket för oss romska aktivister.

Hon underströk att staden inte använder sig av hennes kvinnojour.

– Trots att vi har varit igång med kvinnojouren i tio år. Istället skickar man dem till hem för missbrukare. Vi måste hitta en

väg för att tillsammans med Stockholms stad förändra situationen för utsatta romska kvinnor och vi har kunskapen.

Zoran Dimov, ordförande i IRU, kommer från Skopje i Makedonien.

– Det är på dagen två år sedan den senaste IRU-kongressen. Då kom det in många kvinnor. Innan var vi 99 procent män, efter kongressen var vi 60 procent män. Efter nästa års konferens i London, en konferens som firar 50 år då, hoppas jag att det ska vara 51 procent kvinnor.

Zorans mamma insåg tidigt vikten av kunskap.

– Därför var hon mycket mån om att vi barn skulle gå i skolan.

Miranda Vuolasranta är ordförande i European Roma and Travellers forum, ERTF. Hon har som romsk kvinna länge arbetat aktivt för romernas situation i Europa.

– Det är vad vi gör, arbetar med mänskliga rättigheter. Det handlar om att få sina grundläggande rättigheter tillgodosedda.

Idag finns det många aktiva romska kvinnoorganisationer i många länder i Europa.

– ERTF samarbetar idag med Europarådet. När vi talar om den romska kvinnan är det en heterogen grupp vi menar. Romer har alltid varit uppdelade i olika grupper enligt de yrken som de tillhört, smeder, kopparslagare etc. Idag har vissa romer nått medelklassen, men de fattigaste lever fortfarande i misär och situationen för den romska kvinnan i allmänhet är katastrofal. Situationen har hårdnat. Det är inte längre inne att diskutera demokrati, mänskliga rättigheter eller jämlikhet. Idag är det många andra frågor som är viktigare som brexit och flyktingfrågan. Diskussionen om romers mänskliga rättigheter är inte lika aktuell idag som den var för tio, femton år sedan.

Miranda berättar att sedan år 2000 har 1500 romer mördats och det har skett 115 pogromer.

– Den romska kvinnan är gravt marginaliserad. När det är val är de politiska partierna inte intresserade av de romska kvinnorna som diskrimineras på flera sätt.

Miranda tala även om Justrom,

Domino Kai och Rosita Grönfors.

Diana Nyman

Europarådet och Europeiska kommissionens gemensamma program som syftar till att förbättra tillgången till rättvisa för romska kvinnor och resande i Bulgarien, Grekland, Irland, Italien och Rumänien. Ett program som startade 2007.

Angelina Dimiter Taikon är lärare.

– I Stockholm är det bara ett 20-tal romska barn som får modersmålsundervisning. De som får undervisning får det efter skoltid. Romska barn är som alla andra barn. De vill spela fotboll och göra annat när skolan är slut och inte förlänga skoldagen.

Hon menar också att det kan vara så att många romska familjer väljer att inte gå ut med att de är romer och av den anledningen inte får någon modersmålsundervisning.

– Det är fortfarande inte populärt att erkänna att man är rom. Den romska kvinnorna måste få det stöd de behöver

för att kunna se till att barnen får den undervisning de har rätt till och den måste ske på ordinarie skoltid. Vi har många rättigheter, men hur kommer vi åt dem?

Angelina tycker att romsk kultur måste in i skolans värdegrund.

Diana Nyman har jobbat länge med romers situation i Sverige. Hon berättade om ett projekt i Farsta där en grupp finskromska kvinnor syr sina egna kjolar.

– Målet är att motverka ohälsa och ensamhet. Vi håller till i Tuben i Farsta centrum.

Det är en uppskattad verksamhet.

– Samtidigt som vi syr lyssnar vi på viktiga frågor. Den 8 april kommer vi att ha en fotoutställning som visar vad vi gör. Det hela är ett helromskt initiativ.

Cristnela, en romsk aktivist från Balkan, numera bosatt i Storbritannien, berättade om hur hon startade programmet Tumende

Stefano Kuzhikov och Zoran Dimov.

Angelina imiter Taikon Sissela Nordling Blanco

Miranda vuolasranta

Ann-Margrethe Livh

och i den vevan mötte jag Zoran.

– Det var också då jag förstod att vill man bli hörd måste ha en röst. Därför är det också viktigt att organisera sig.

Ingrid Schiöler har 45 års arbete med bemötandefrågor bakom sig.

– Under alla dessa år har fördomarna blivit värre. LVU är ganska vanligt idag och används nästan alltid utan att pröva andra åtgärder.

Det finns en motvilja mot det romska folket, menar Ingrid.

– I synnerhet mot den romska kvinnan och det är hon som har kontakten med skola och socialtjänst. Jag får numera sitta med när romska kvinnor möter socialtjänsten men jag får inte yttra mig.

Hon menar att många romska kvinnor drar sig för att gå till socialtjänsten.

– De vill klara sig själva, men ibland måste man söka hjälp. Då kan de få höra att ”du ska inte tro att du har några speciella rättigheter”. Det har jag hört så många gånger.

Ingrid berättar om en romsk kvinna som lånade en päls av en släkting för att gå till socialen. Hon blev nekad.

– När jag frågade varför fick jag till svar att hon bar päls och var sminkad. Man trodde hon var prostituerad. Jag har också sett anteckningar från socialtjänsten där det står ”riskfaktor: de är romer”.

Stefano Kuzhikov arbetar som processledare i Helsingborg och ordförande för

Riksförbundet Romer i Europa.

– I Helsingborg jobbade vi hårt som pilotkommun med arbete, bostad och hälsa tillsammans med förvaltningar, kommunen och romerna. Om det ska lyckas måste romerna vara med. Vi har därför involverat föreningslivet.

I Helsingborg har man sedan länge romska brobyggare inom flera olika områden.

– Vi sade redan från början att utan romsk delaktighet kommer det inte att fungera. Det handlar om att ha inflytande i processen.

2015 tog Helsingborgs tid som pilotkommun slut.

– Men kommunen implementerade allt det arbete som gjorts. Det handlar om att se långsiktigt fram till 2032. Nu jobbar vi med andra områden också: kultur, språk och civilsamhället.

Nu följde en paneldiskussion med alla tidigare talare. Rosita Grönfors berättade att hennes organisation har hjälpt 360 romska kvinnor.

– I år har vi haft 70 kvinnor i vår jourverksamhet. Det är ett stort och tungt arbete, men vi har problem med Stockholms stad. De vill inte placera utsatta romska kvinnor hos oss utan de hamnar på härbärgen och vandrarhem.

Angelina Dimiter Taikon är en romsk lärare.

– Idag är alla romer tacksamma för

skola och utbildning men det saknas något. Det finns fortfarande lärare med attityder, som inte ser på romer som likvärdiga. Romska barn hoppar inte av skolan, de blir utstötta.

Ingrid lyfte frågan om LVU.

– De flesta som omhändertags hamnar inte i romska hem. Av samma orsak fick det romska stödboendet Katitzi läggas ner. De fick inga klienter. Därför kommer inte Rosita att få några kvinnor till sitt boende.

Women's Lobby Congress är en del av IRU, International Romani Union. Många av kvinnorna idag är med där. Ordförande för IRU är Zoran Dimov.

– Det är viktigt att vi lyfter kvinnofrågorna i IRU. Nästa år är det 50 år sedan den berömda kongressen i London då IRU bildades. Nu har vi bestämt att vi ska ha vårt säte i London.

Zoran talade även om den nya hemsidan romaze.com som är till för att dela och sprida kunskap, information och nyheter om romer. Han talade om lyckade projekt.

– De lyckade projekt vi har haft har styrts av kvinnor.

Han påtalade att det finns många fonder där romska kvinnor kan söka pengar.

– Vi ska kunna ge stöd till de romska kvinnoorganisationer som vill söka pengar till olika projekt. Jag jobbar gärna med kvinnor och kvinnoorganisationer.

Tusen tack!

Den romska politikern och Europaparlamentsledamoten Soraya Post (fi) har tilldelats ett pris för sitt Byssel.

Den 21 mars 2018 tilldelades jag ett pris från tidningen The Parliament Magazine i Bryssel för mitt arbete i utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) i EU-parlamentet. Jag hedrades för mitt arbete för romers och andra minoriteters mänskliga rättigheter. I LIBE-utskottet i EU-parlamentet har jag bland annat varit initiativtagare till två resolutioner om Anti-ziganism som har antagits av hela EU-parlamentet. Jag har också tagit fram en Romarapport, den första i sitt slag som fokuserar på många områden från bekämpande av Antiziganism i hela

EU, till att uppmana EU-kommissionen att bedöma program och medel, som ska gå till inkludering av romer i medlemsländerna, och som bygger på principerna om antidiskriminering och delaktighet.

Jag känner mig mycket hedrad över att få det här priset, speciellt på 21 mars som är den internationella dagen för avskaffandet av rasdiskriminering, eftersom jag har arbetat mot rasism & diskriminering hela mitt liv. Jag vill dela äran

och detta pris med alla er som trodde på mig och som röstade på mig för att representera er i EU-parlamentet. Feministiskt Initiativ gör skillnad och behövs i EU-parlamentet för att skydda och stärka vår demokrati och rättsstaten. Feministerna behövs för att skydda mänskliga rättigheter, vår miljö och hälsa. Vi kämpar för bättre arbetsvillkor, jämställda löner, jämställdhet och mänsklig säkerhet för alla. Tusen tack!

Soraya Post

Bakro

En originalserie av Ulf Lundkvist och Bengt O Björklund.

Dufunia bverättar om utställningen.

Romsk utställning i Jordbro

I mitten av mars var det invigning av den romska utställningen Romani kultura med musik, dans och estradpoesi i Jordbro kultur- och föreningshus. Gregor Dufunia Kwiek var kvällens konferencier.

Text och foto: Bengt O Björklund

Gregor inledde evenemanget med att berätta om den stora Göteborgs-utställningen "Vi är romer", en utställning där romerna själva spelade den största rollen.

– Nu har vi något liknande Tanken bakom den här utställningen kan man säga började på den tiden när vi hade Romskt kulturcentrum i Gubbängen. Vi diskuterade då att vi måste visa vår kultur, våra föremål, och vad var det? Vi kom på att det fanns mycket vi kunde visa upp, kläder, smycken böcker, vagnar och med den tanken i behåll vill vi nu visa upp vad romerna i Haninge har.

Det var cirka ett halvår sedan arbetet med utställningen började som nu har mynnat ut i en första del.

kommunalråd Petri Salonen, Centerpartiets kommunalråd med ansvar för Sociala frågor i Haninge sade att det var en ära att få inviga utställningen.

– Vi är ju en utvecklingskommun

sedan 2016 inom ramen för strategin för romsk inkludering och vi jobbar på bra här tycker jag, men jag är inte stolt över hur vi lever upp till våra åtaganden i Sverige när det gäller romsk kultur och språk som är en del av vårt kulturarv.

Han berättade lite om den nya minori-

tetslagstiftningen som kom 2010.

– Vi är dåliga på att leva upp till den lagstiftningen. Vi borde känna till romerna och deras kultur Alla behövs och därför är den här utställningen viktig.

Sara Kwiek från Romsk Kulturförening arbetar med romska ung-

Sara Kwiek samalar med Dufunia.

Anna Mannikoff

Jacob Lacy Silberstein

domar i Haninge.

– Det är viktigt att våra romska ungdomar lär sig hur samhället fungerar och det är jätteviktigt att de kan dela med sig av sin kultur, sin dans och sin musik.

Dufunia menar att många romer döljer sin identitet för att kunna smälta in i det svenska samhället.

– När man gömmer sin identitet har man en liten skam inom sig. Därför är det så viktigt att vi kan känna stolthet även om det inte alltid är av godo att

Från utställningen-

säga att man är rom, men man måste ta kampen. Anna Mannikoff från Länsstyrelsen talade om den romska strategin.

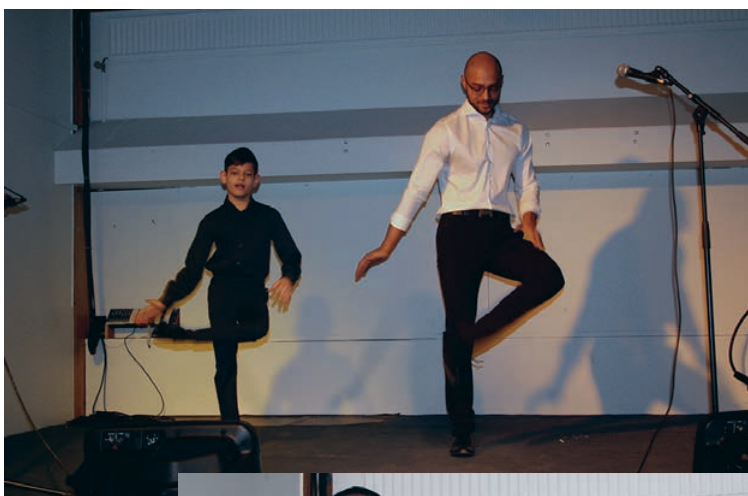
– Det är vi som ska samla och följa upp det arbete som görs runt om i landet. Vi ska jobba med ett mänskligt rättighetsperspektiv och vi ska arbeta mot diskriminering. Romer ska vara delaktiga och ha inflytande.

Hon berättar också kort om EU-kommissionens arbete med att sätta press på

EU-länderna när det gäller att ta fram strategier till förbättra romers situation.

– Vi ger ett särskilt stöd till utvecklingskommunerna. Det här är ett jättefint initiativ, avslutade Anna.

Efter en guidad tur i utställningen var det dags för underhållning med dansläraren Marika som dansade romsk dans, virtuosen Jacob Lacy Silberstein på sång och gitarr, Ortens poet Jami Faltin, pappa Armando med sonen Grofo som dansar och syskonen Jany och Patricia Schella.

Armando med sonen Grofo.

Jany och Patricia Schella

Jami Faltin

Agnes Lakatus kom med bbloomor dagen till ära!

RIKC i Malmö har öppet hus

Det är nio år sedan Romskt informations- och kunskapscenter startade, en myndighet som främst drivs av romer i Malmö. Med anledning av detta hade man öppet hus i slutet av april i år och ERG var på plats och smakade av alla tårtorna.

Text: Bengt O Björklund **Foto:** ÉRG

Med anledning av firandet fick vi några ord med verksamhetschefen Mujo Halilovic. Jag undrade vad det var man firade.

– Det gör vi av olika skäl. Framförallt behöver den romska frågan komma in i det offentliga rummet. Romer har ju varit utsatta för diskriminering och utanförskap. Det är viktigt att vi omvandlar minoritetspolitiken till praktik, att inte se på romer som ”de andra”. De måste kunna kräva sin rätt.

Han menar att alla insatser om hittills har gjorts kan delas in i två grupper: de som är små och de som gjorts av de som ännu inte förstått att de är för små.

– Vi behöver förstärka varandras insatser. Romer har i årtal förknippats med det negativa, ändå är det de som har bidragit till demokratiseringen i det här landet. Det började på 50- och 60-talet med Katarina Taikon i kampen för bostä-

der och arbete. Den kampen kunde andra grupper också ta till sig.

Han menar att även idag kan det arbete som görs för romsk inkludering vara till gagn för andra grupper. Romska framsteg

kan bli deras framsteg.

Så vad är poängen med ett öppet hus?

– Här idag möts både politiker, tjänstemän, romer, privatpersoner och polisen. Det är på så sätt vi kan förankra idén om att i allt vi idag gör i Sverige måste det finnas ett bemötande som vore det möjligt att förändra hela världen.

RIKC har nu varit igång i nio år. Hur känns det?

– Man kan säga att vi idag arbetar med ungdomlig glöd och med veteranens vis-

Mujo Halilovic hade mycket att berätta. Här gällde det att hänga med.

Stämningen var på topp och Radio Romano var på plats, här i egenskap av Veli Briani, ivrigt fotograferande med sin mobil.

dom. Vi behöver markera vikten av ett utvidgat vi. Vi har inget annat val. Vi är alla minoriteter i olika kontexter.

Hur upplever du dessa år rent personligt?

– Jag har lärt mig enormt mycket under dessa nio år. Romerna besitter en interkulturell kompetens som alla i hela världen är i ett akut behov av. Jag har anammat det som många romer har, mod och tålamod. Det finns ett romskt ordspråk som lyder: ”Lycklig är den som har en öppen väg framför sig”. Tack vare att vi institutionaliserade den romska frågan ser jag en väg framåt för den romska gruppen. Vi är aldrig så pessimistiska som när vi tror på att

våra institutioner inte kan ta itu med rådande utmaningar. Varje tidsepok måste ta itu med sin tids fördomar, myter och stereotyper. Den här institutionen arbetar både individuellt och strukturellt med att ta itu med vår tids fördomar och stereotyper.

Under 2017 har RIKC arbetat med en hel del. Här följer ett axplock. En Handlingsplan gällande den nationella minoriteten romer i Malmö signerades av polisen Malmö och RIKC:s verksamhetschef Mujo Halilovic i april.

RIKC:s verksamhetschef mötte i februari Europarådets kommission mot rasism och intolerans (ECRI) med anledning av

deras kommande rapport med rekommendationer till Sverige.

RIKC har under året tagit fram ett stadgar för Malmö stads råd för den nationella minoriteten romer, som godkändes av Kommunfullmäktige i juni. Centret har även samordnat processen i vilken romer valt romska ledamöter och ersättare som ska sitta med i rådet.

Centret har medverkat i ett tvärskanandinaviskt seminarium i Oslo där RIKC:s koncept presenterades och diskuterades.

RIKC har fått lokalt, regionalt, nationellt och internationellt erkännande för sitt arbete sedan starten 2009.

Även polisen var på plats. Här har vi bland andra polischef Petra Stenkula.

Malmö Ungdomscentral

©2018 Malmö Ungdomscentral

Syftet med projektet är att lyfta romska ungdomar och samtidigt främja olika varieteter av romani kult.

34

EN ANNAN BILD - av romska ungdomar

Eftersom många tycker att romer är annorlunda på många sätt bestämde sig Malmö Ungdomscentral för att genomföra ett projekt med tema: En annan bild. Romska ungdomar fotograferade två favorit platser och en favorit person. Intressanta är när de sedan beskriver fotona om dessa bilder har en annan beskrivning eller beskriver de som vilken ungdom som helst.

Text och foto: Malmö Ungdomscentral

Malmö Ungdomscentral har fått medel från Institutet för språk och folkminnen för att genomföra ett projekt som ska främja olika romska varieteter och samtidigt lyfta ungdomar från olika romska grupper.

Projektet hade tre delmål: fotografera, skriva beskrivande och berättande texter på svenska och översätta de svenska texterna till den egna romska varieteteten med hjälp av föräldrar och far- och morföräldrar.

Projektet började med att rekrytera ungdomar intresserade av att delta i ett språkprojekt. Intresset var stort, men man valde tre ungdomar från den polsk-romska gruppen, fyra från den arli-romska gruppen och en från resande romer. Dessa ungdomar fick genomgå en kurs i fotografering. Man lärde sig hur man håller i kameran, olika inställningar och under den praktiska delen gick ungdomarna tillsammans med utbildare ut på stan och provade på.

Därefter satte ungdomar igång med att

leta efter sina favorit platser och fotografera dem. Varje gång de valde en plats skulle de höra av sig till Mirsad Sahiti som var projektledare och som kunde berätta om platsen var upptagen eller inte av någon annan. Ibland fick projektledaren åka och ta om visa bilder för att få en bra kvalitet.

När bilderna var klara började man beskriva varje bild med korta faktatexter. Varför är platsen viktigt för staden och varför är det viktigt för ungdomarna? Texterna skulle vara berättande och beskrivande. Ungdomarna fick maila fram och tillbaka med både projektledare och en behörig lärare i svenska för att kunna uppnå det bästa resultatet.

Huvuddelmål var när ungdomar översatte de svenska texterna till sin egen romska varietet med hjälp av familj och släkt. Tanken var att genom detta samarbete äldre romer skulle föra språket vidare till de unga som ska bevara det i skrift så som vi gjorde. Detta visade sig vara ett bra sätt att involvera de äldre och få

dem att känna sig värda. Ungdomarna berättade att de äldre var hjälpsamma och engagerade.

När ungdomarna var klara var det dags för projektledaren att designa broschyren och den blev publicerat den 17 mars 2018 på www.malmoundomscentral.se.

Projektledaren berättar att varieteterna valdes dels utifrån vilka ungdomar som visade intresse för projektet samt vilka varieteter som är utrotningshotade och behöver revitaliseras nu innan alla äldre som kan språket dör ut.

Malmö Ungdomscentral har fått mycket positiv feedback och berömdes för att engagera både ungdomar och äldre samt för professionellt arbete och broschyrens design.

Safeta Sahiti från Serbien har bl.a. skrivit om sin syster som är ett föredöme för henne. Liknande gjorde Dolores Andersen och Sara Andersen som är kusiner och som skrev om varandra samt Samanta Dulaj som skrev om sin stora syster. Vanessa Bogelunds föredöme är hennes mamma och Elmedina Morina skrev om sin farmor. Lukas Petterssons förebild är Hans Zimmer som komponerar musik för filmer.

Alla ungdomarna har berättat att de trivdes mycket med att arbeta med sitt språk på det här sättet, dels för att man använder kamera och dels för samarbete med sina nära.

UR BARNENS PERSPEKTIV

- utbildning till samtalsledare och föreläsare

Den 23 och 24 mars 2018 genomförde Malmö Ungdomscentral utbildning till samtalsledare och föreläsare. 14 deltagare utbildades och de flesta var romska ungdomar. Vad är syftet med utbildningen och hur kan du driva liknande projekt i din kommun? Svar på dessa frågor kan du läsa i denna artikel.

Text och foto: Malmö Ungdomscentral

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor har beviljat projektmedel till Malmö Ungdomscentral för att genomföra hälsofrämjande projekt för romer.

Projektets tema är ”Våld - ur barnens perspektiv” och har som syfte att utbilda romska ungdomar ska påverka samhället genom att förebygga våld i hemmet. Ett sätt att göra det är att informera alla om vad det är som gäller i Sverige och hur barn påverkas av bråk hemma.

Fredag den 23 mars 2018 började utbildningen på Scandic Hotell Triangeln i Malmö. Ungdomar och vuxna från Malmö och Helsingborg samlades.

Utbildare för dagen var Mirsad Sahiti som också är projektledare och en utbildad samtalsledare och föreläsare sedan 2011. Mirsad har sedan dess föreläst på åtta SFI skolor i Malmö.

– Tanken med tretimmarsutbildningen på fredag var att deltagarna skulle få grundläggande information om projektet och vad deras roll som samtalsledare är. Det är mycket viktigt att vi som arbetar med dessa frågor har kunskap om vilka typer av våld som finns, vad Sveriges lagar säger om det, hur barn känner sig i dysfunktionella familjer och vilka möjligheter till hjälp som finns i samhället, säger Mirsad.

Dessa ämnen som behandlades under fredagskvällen. Deltagarna kände sig redo för nästa dag.

På lördag började programmet kl. 10.00 med att Mirsad Sahiti och Vivika Sajin, projektassistent, hälsade alla välkomna. Vivika var även moderator för

dagen och välkomnade fram Margot Olsson som arbetar som samordnare mot våld i nära relationer i Malmö stad. Hon tog upp temat: Varför vi ska prata om Våld - ur barnens perspektiv. Under hennes föreläsning kom det fram mycket statistik som betonade vikten att det här arbetet som ska göras är mycket viktigt. Nästa talare, Ilija Rajkovic från Borås, berättade hur det är att arbeta som polis och civilutredare. Bland många andra intressanta detaljer som han berättade märktes verkligen att han tycker om sitt arbete och särskild när han försöker hjälpa ungdomar som begått brott och få deras föräldrar att förstå att små brott ofta leder till större och större brott samt att konsekvenser också blir större.

Efter Ilija talade Mirsad om temat: Kopplingen mellan normer, våld och barn.

Innan lunch ledde Mirsad ett panel-samtal och i panelen satt Margot Olsson, Ilija Rajkovic, Rajka Pettersson som arbetar som utredare inom Socialtjänsten och Vivika Sajin, brobyggare i Helsingborgs kommun. Under detta samtal berättade de om erfarenheter från sitt arbete när de möter barn som upplevt olika typer av våld.

Efter lunch fort-

satte programmet med visning av filmen ”Jag sade att jag hade mardröm” där barn som upplevt våld berättar om sina känslor och sedan diskuterades deras roller.

Filmen ledde till nästa programpunkt där panelen diskuterade ämnet: Roller som barn tar i våldsamma familjer. Denna diskussion avslutades med att Rajka Petersson berättade hur det är att arbeta som utredare inom Socialtjänsten och hon visade vilka procedurer som finns och måste följas.

Efter fiket berättade Margot Olsson om Möjligheter till hjälp i samhället och Mirsad Sahiti avslutade dagen med punkten: Din roll som samtalsledare och föreläsare.

Några ord om dagen:

– Utbildningsdagarna och de duktiga föreläsarna bjöd på en mycket intressant och givande kunskap. Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi som vuxna vet och känner igen signalerna när barnen skriker efter hjälp. Genom att sprida kunskap om barnens olika beteende kan vi fånga upp de i tid och agera, sade Vivika Sajin.

Just nu under april och maj håller deltagarna på med att praktisera och öva sig på att föreläsa. De föreläser i sin familj, släkt och vänner. Hela hösten är reserverat för besök på SFI skolor och andra vuxenutbildningar.

Böcker

Daniels dag

I mitten av mars släpptes Daniels dag, den andra boken i trilogin om Askungen i Rinkeby. I ett fullsatt bibliotek i Rinkeby berättade Gunilla och barnen om boken och arbetet bakom den.

Text: Bengt O Björklund **Foto:** ERG

Stämningen var på topp i det fullspäckade biblioteket.

Det är fem år nu sedan Gunilla Lundgren och några romska barn i Askebyskolan i Rinkeby startade skrivarklubben Le Glatenge Pen Club. Den första boken Askungen i Rinkeby blev en stor succé och nu var det dags för den andra boken som den här gången fokuserade på Daniel, Askungens lillebror. Berättelsen handlar om att han ska fylla tre år. Gunilla Lundgren berättar att hon mer är en slags sekreterare. Hon skriver och barnen föreslår ändringar.

– Vi träffas, jag skriver, vi träffas igen och jag läser upp vad jag har skrivit och de föreslår ändringar. Så håller vi på, fram och tillbaka tills boken är klar.

Utan stödet ifrån Askebyskolan alla föräldrar hade inte gått.

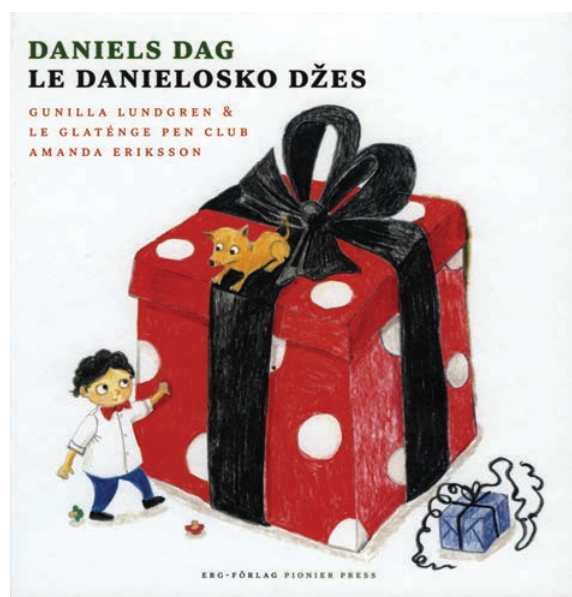
Det är Amanda Eriksson som tecknat illustrationerna. Till underlag har hon fotografier som ett av barnen, Felicia Di Francesco har tagit med en engångskamera.

– Jag tog bilder av min vardag, berättar hon. Jag tog bilder på min skola, mina gosedjur och möblerna hemma hos farmor.

Alla illustrationer är med andra ord från riktiga platser i Rinkeby.

Man kan inte tala om skrivarklubben utan att nämna vad har lett till utöver de två böckerna. På övervåningen i ett litet romsk museum i Bukarest finns idag ett bibliotek som möjliggjorts tack vare inkomsterna från de två böckerna.

– Alla pengar vi får in från bokförsäljningen används dels till att rycka nya böcker och dels till att köpa böcker till

Dags för boksignering!

Gunilla Lundgren med barnen skrivarklubben.

biblioteket i Bukarest. Vi brevväxlar också med de romska barnen där, berättar Gunilla. Daniels dag finns i två olika tvåspråkiga

upplagor: en svensk-romsk och en rumänsk-romsk. Översatt till romska av Jonny Ivanovitch, till rumänska av Arina Stoenescu.

Ett nytt underlättande sätt för kommunikation!

Romsk app

Romska Ungdomsförbundet lanserar i samverkan med Gävles romska förening en helt ny app som ska underlätta för romer och myndigheter att kommunicera med varandra. Appen kommer att ha många olika funktioner, bland annat vilka myndigheter som har statliga uppdrag inom strategin för romsk inkludering. En annan funktion är rebusspel för att revitalisera romani chib. Appen kommer att finnas på samtliga i Sverige erkända varieteter av romani chib och texterna blir även möjliga att få upplästa.

Appen lanseras i maj 2018 och kommer att kunna laddas ner kostnadsfritt.

Romska ungdomsförbundet i samverkan med Gävles romska förening och med stöd av Allmänna arvsfonden.

GÄVLES
ROMSKA
FÖRENING

GAMLA BILDER BERÄTTAR

*Kära läsare och goda vänner till Rosa Taikon
Vi besökte Rosa i hennes hem i Floor för 10 år
sedan. Vi skulle intervjuja och gratta henne inför
den kommande 80 årsdagen som hon skulle fira
på Gotland.*

*Meningen var att vi skulle stanna en dag, men det
blev tre.*

När vi kommer dit i vår gamla husbil finner vi Rosa i sin välskötta trädgård bland sina margeriter. Hon hade väntat på oss med kaffe och kakor.

Trots att vi satt länge på kvällen hade vi ännu inte snuddat vid Rosas silversmide, Rosa hade så mycket att berätta från gamla tider i olika läger och från Tanto.

Nästa morgon började eländet för Rosa. Vi började rumstera i hennes verkstad, här skulle filmas och intervjuas. Ljuset måste vara rätt och Rosario klättrade upp på fönsterkarmen för att rätta till markisen, solen sken in på fel ställe. Rosa hade svårt att komma ihåg Rosarios namn så han fick heta Banditen, allt för att han stökade till och flyttade på hennes saker.

Rosa berättade att hon hade svårt med närminnet, men allt det där gamla fanns kvar, Jag föreslog att en klädnyppa på tummen skulle hjälpa henne att komma ihåg. Jag blir ju snart åttio sa Rosa.

Hon hade så rätt. När jag plockade fram mitt frågebatteri var det som att öppna en slussport full med vatten. Hennes minne kom tillbaka och svaren på mina frågor bara flödade ur henne. Livet i lägret, historien om min mamma Belka som balanserade vattenhinken på huvudet, tältskolan i Sköndal, flytten till Tanto, teater och filmlivet, konstfack, silver- och guldarbeten. Rosa berättade om det politiska arbetet tillsammans med lillasyster Katarina Kati Taikon och om deras gemensamma kamp. Hon berättade om möten med ministrar, om skola för barn och vuxna romer. När vi kom in på den politiska banan frågade hon mig med spänd blick när jag flikade in något i hennes berättelse. – Tror du mig inte, men så var det på den tiden, sa hon. Hon talade varmt om sin sista kärlek Bernd Janusch.

Vi hade kommit överens om att det var jag som skulle stå för maten. Hon hade ständigt ont i sin axel på grund av allt hamrande, berättade hon, därför klarade hon inga storkok. Maja som också hade en silversmidesverkstad i vårt hem, kom Rosa närmare än tidigare, de talade om olika tekniker. Medan vi var där så ringde telefonen i ett. Det kunde vara journalister, privatpersoner och så klart vänner.

Sista dagen vi var där så skänkte hon ett band på 11 av henne signerade Katitzböcker till sin Bandit som han kom att bli kallad varje gång de träffades.

När det var dags för oss att fara i väg blev längtan till vägarna stor. Hon hade velat följa med i husbilen till Stockholm, men hon skulle resa till Gotland och fira sin 80-åriga födelsedag. Tack Rosa för dessa tre dagar.

POSTTIDNING B

É Romani Glinda
Egnahemsvägen 58
se-141 37 Huddinge
Sweden

Missa inte sommarens hetaste musikupplevelse

5 FOLK FESTIVAL 2018

SVERIGES NATIONALDAG 6 JUNI kl. 12-19 SKARPNÄCK

12:00 5 Folk Festivals minoritetstält öppnar för publiken.
Dansworkshop i b-salen
12:00 Gabriela Gutarra undervisar i flamenco.
12:30 Matti Alenius undervisar i finsk tango.
14:30 Anna Markowska undervisar i romsk dans.
15:30 Heléne Don Lind undervisar i klezmerdans.

Invigning av 5 Folk Festival
12:15 Mia Taikon
Tornedarlingarna
SF-Orkester
Ame Sam Rom
Freudenthal Yiddish
Samiskt inslag

27 JUNI 13-21 KUNGSTRÄDGÅRDEN

13:00 5 Folk Festivals minoritetstält öppnar för publiken.
Gratis prova på lektioner med våra dansinstruktörer
16:00 Matti Alenius undervisar i finsk tango.
16:30 Gabriela Gutarra undervisar i flamenco.
17:00 Heléne Don Lind undervisar i klezmerdans.

Invigning av 5 Folk Festival
17:00 Sam Carlquist och Mia Taikon, kvällen fortsätter med:
Bachtale Roma och Tibble Transsibiriska
Hayati Kafe med Anne Kalmering Josephson
Jord
Teatteriorkesteri
Sapmi

4 JULI 13-21 KUNGSTRÄDGÅRDEN

13:00 5 Folk Festivals minoritetstält öppnar för publiken.
Gratis prova på lektioner med våra dansinstruktörer
16:00 Matti Alenius undervisar i finsk tango.
16:30 Gabriela Gutarra undervisar i flamenco.
17:00 Mea Nordenfelt undervisar i klezmerdans.

Invigning av 5 Folk Festival
17:00 Sam Carlquist och Mia Taikon, kvällen fortsätter med:
London Klezmer Quartet med Anne Kalmering Josephson
Munfado
Vaimo
Lashe Shave
Sverigefinskt inslag

5 FOLK FESTIVAL

Lyssna till samisk jojk, ösig klezmer, romska balader tornedalsk pop och smäktande finsk tango. Vi bjuder upp till en musikalisk helkväll där Sveriges 5 nationella minoriteter står i fokus: samer, sverigefinnar, romer, judar och tornedalingar.

5 Folk Festival startade som en reaktion på att folk i allmänhet inte har en susning om vad de nationella minoriteterna är, eller vad de har för kultur, seder och bruk. Tanken med festivalen är att skapa en naturlig plattform där alla har chansen att möta och umgås med kulturer som har funnits i Sverige i århundraden. Det kommer att finnas möjligheter till gratis danslektioner, möten med minoritetsföreträdare i tältet och givetvis mängder av härlig musik! I parkerna kommer vi att ha tält där alla är välkomna att samtala med någon av oss. Kanske möter du din fördom där?

Kom förbi och snacka med oss över en kopp kaffe, vi kan svara på de flesta frågor. För barnen bjuder vi på popcorn och ballonger.

Dansgolvet i Kungsträdgården är öppet för alla under konserten och vi har även i år fina priser för våra dansanta deltagare.

Alla våra aktiviteter är kostnadsfria!!

FRI ENTRÉ

Följ 5 FOLK FESTIVAL på www.facebook.com/5folkfestival
Programmet utförs i tillgänglighetsanpassade utrymmen.

É Romani Glinda i samarbete med Judiska Församlingen Stockholm, Finska föreningen i Stockholm, Tornedalingar i Stockholm, Sameföreningen i Stockholm, Parkteatern Kulturhuset Stadsteatern, Kungsträdgården park och evenemang, Skarpnäcks kulturhus och Stallet/RFoD. Programmet genomförs med stöd av Stockholm stads kulturförvaltning, Statens kulturråd, Stockholms läns landsting.

